

Sygn. akt. I ACa 373/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<i>Przewodniczący</i>	<i>SSA Dariusz Mazurek (spraw.)</i>
<i>Sędziowie:</i>	<i>SA Kazimierz Rusin</i> <i>SA Grażyna Demko</i>
<i>Protokolant:</i>	<i>st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert</i>

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2012 r. na rozprawie

sprawy z powództwa ***M. W. i J. W.***

przeciwko ***(...) S.A. w W.***

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 31 maja 2012 r., sygn. akt I C 636/11

I. ***zmienia*** zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. ***zasądza*** od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powodów solidarnie M. W. i J. W. kwotę 3.019,92 zł (trzy tysiące dziewiętnaście złotych 92/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 13 lipca 2010 r.,
2. ***oddała*** powództwo w pozostałej części,
3. ***zasądza*** od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 4.550 zł (cztery tysiące pięćset pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów procesu,
4. ***nakazuje*** ściągnąć od powodów solidarnie z zasądzonego w pkt I roszczenia na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu kwotę 584,70 zł (pięćset osiemdziesiąt cztery złote 70/100) tytułem wydatków uiszczonych tymczasowo przez Skarb Państwa,

II. ***zasądza*** od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 4.502 zł (cztery tysiące pięćset dwa) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powodowie M. i J. małżonkowie W. domagali się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 100 000 zł tytułem świadczenia z zawartej z pozwanym dobrowolnej umowy ubezpieczenia majątkowego. Ponadto domagali się odsetek ustawowych od kwoty dochodzonej pozwem od dnia 3 czerwca 2010r. i zasądzenia od pozwanego kosztów procesu.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów kosztów procesu, argumentując, że spełnił na rzecz ubezpieczonych świadczenie zgodnie z umową.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 31 maja 2012r. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 39 057 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 13 lipca 2010r. oddalając powództwo w pozostałej części i znosząc wzajemnie między stronami koszty procesu.

W uzasadnieniu wyroku wskazał, że rozstrzygnął sprawę w oparciu o następujące ustalenia faktyczne: Strony zawarły umowę ubezpieczenia majątkowego obowiązująca w okresie od 19 maja 2010r. do 18 maja 2011r. Przedmiotem umowy objęty był między innymi budynek gospodarczy stanowiący własność powodów położony w P., co do którego suma ubezpieczenia wynosiła 150 000 zł.

W dniu 3 czerwca 2010r. miało miejsce zdarzenie polegające na zalaniu przedmiotowego budynku na skutek wylania rowów melioracyjnych w wyniku gwałtownych opadów.

Powodowie dokonali zgłoszenia szkody w dniu 12 czerwca 2010r. jednak ubezpieczyciel odmówił wypłaty świadczenia podnosząc, że nie ponosi odpowiedzialności za osiadanie budynku, które w jego ocenie było przyczyną szkód zgłoszonych przez powodów. Ostatecznie w wyniku odwołania powodów i interwencji w Federacji Konsumentów w T. pozwany ponownie dokonał oceny zdarzenia i na podstawie decyzji z dnia 18 stycznia 2011r. wypłacił powodom 6 184,08 zł. i nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania powodów wniesionego od tej decyzji.

Ustalono zostało przez Sąd Okręgowy, że w wyniku zdarzenia w dniu 3 czerwca 2010r. doszło do uszkodzenia budynku gospodarczego w P., który był objęty ubezpieczeniem. Uszkodzenia polegały na popękaniu zewnętrznych ścian nośnych. Część pęknięć powstała przed tym zdarzeniem, a większość wkrótce po zalaniu budynku. Stanu technicznego budynku przed zalaniem nie dało się jednoznacznie ustalić. Ustalając zakres robót jakie należy wykonać dla usunięcia uszkodzeń Sąd I instancji ocenił stan budynku na podstawie twierdzeń powodów. Ustalenia dotyczące zakresu uszkodzeń budynku oraz wysokość kosztów robót remontowych, koniecznych do przywrócenia stanu technicznego budynku przed zdarzeniem Sąd Okręgowy poczynił na podstawie opinii biegłego z zakresu budownictwa E. I. (1). Na podstawie opinii biegłego z zakresu rolnictwa i szacowania nieruchomości Sąd ustalił zakres oraz koszt prac porządkowych.

W oparciu o powyższe Sąd Okręgowy ustalił, że wysokość świadczenia na rzecz powodów powinna wynosić 45 872 zł, na co składa się kwota 12 581 zł jako wartość szkody w majątku, 9 791 zł jako wartość robót porządkowych, 23 000 zł jako koszt zabezpieczenia fundamentów wraz kosztem opracowania projektu technicznego.

Rozważając zasadność żądania powodów Sąd Okręgowy wskazał, że obowiązek spełnienia świadczenia przez zakład ubezpieczeń wynika z art. 805 §1 k.c. i postanowień zawartej przez strony umowy ubezpieczenia majątkowego. Wskazał, że ostatecznie wysokość świadczenia wypłaconego na rzecz powodów nie może być wyższa od wysokości szkody poniesionej przez powodów. Sąd Okręgowy wskazał, że do przesłanek odpowiedzialności pozwanego należy istnienie związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem a faktem powstania szkody. W ocenie Sądu Okręgowego niewątpliwie związek taki zachodzi pomiędzy faktem podtopieni budynku a jego uszkodzeniem. Oceniał, że skutek w postaci osiadania budynku wywołany został zmianą stosunków wodnych w podłożu na którym posadowiony był budynek.

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę do obliczenia wysokości szkody stanowią ustalenia oparte o wnioski biegłych, opiniujących w niniejszej sprawie oraz postanowienia ogólnych warunków umowy ubezpieczenia (§ 41 ust. 1 i 9 owu). Przy czym wskazał, że ze względu na zastosowaną metodę tylko opinia E. I. (1) posługiwała się metodą obliczenia szkody zgodną z treścią zawartej umowy. Ponieważ jednak biegły ten nie ustalił wartości prac

porządkowych, w tym zakresie Sąd oparł swoje ustalenia o wnioski zawarte w opinii biegłego z zakresu rolnictwa i szacowania nieruchomości. Sąd ocenił, że przywrócenie stanu budynku sprzed zdarzenia powodującego szkodę wymagać będzie wykonania zabezpieczenia fundamentów budynku. Od ustalonej wysokości świadczenia należnego powodowi Sąd odjął kwotę 6 814,08 zł jako kwotę już spełnionego przez pozwanego świadczenia.

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Okręgowy wskazał, że zasądzona na rzecz powodów kwota stanowi około połowy kwoty dochodzonej pozwem co uzasadniało zastosowanie art. 100 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego w części uwzględniającej powództwo w punkcie I oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w punkcie III zaskarżył pozwany (...) S.A.

Pozwany zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego w zakresie:

- § 41 ust. 1, § 47 ust. 7 oraz 41 ust. 13 ogólnych warunków ubezpieczenia (...) Rodzina wprowadzonych uchwałą Zarządu pozwanego z dnia 10 grudnia 2008r. nr (...) poprzez ich niezastosowanie w sprawie, obowiązujących w związku z zawartą umową ubezpieczenia i nie naruszających art. 353¹ k.c.;

- art. 361 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 824¹ § 1 k.c. poprzez przekroczenie zasady, że odszkodowanie nie może przekraczać wysokości szkody pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym za szkodą.

Ponadto apelujący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi nie wyjaśnienie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności nie ustalenie rzeczywistej wartości szkody poniesionej przez powodów.

Zarzucił naruszenie prawa procesowego w zakresie:

- art. 278 § 1 k.p.c. poprzez przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w której to opinii biegły poza oceną faktów w oparciu o wiadomości specjalne dokonał także wykładni przepisów prawa i na tej podstawie sformułował wnioski końcowe opinii;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału procesowego oraz naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie, że powodowie wykazali istnienie związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem a szkodą;

- art. 100 k.p.c. poprzez nie zastosowanie art. 100 zdanie drugie k.p.c. bowiem w przypadku uwzględnienia apelacji pozwany uległ w nieznaczej części żądania.

W uzasadnieniu apelacji pozwany argumentował, powołując się na odpowiednie postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia, że skoro powodowie nie udokumentowali naprawy to orzeczenie w niniejszej sprawie powinno opierać się o wnioski końcowe biegłego z zakresu budownictwa, który szacował szkodę w oparciu o wyliczenie kosztorysowe i pełne cenniki (...). Apelujący podnosił, że w wyliczeniu szkody Sąd zgodnie z postanowieniami zawartej przez strony umowy winien uwzględnić stopień zużycia technicznego budynku.

W ocenie apelującego właściwa wysokość świadczenia na rzecz powodów wynika z wyliczenia zawartego w opinii biegłego E. I. (1), który ustalił wysokość szkody na 9 834 zł. Apelujący zarzucił, że Sąd I instancji nie był uprawniony do oceny, wbrew postanowieniom umowy zawartej przez strony, że

Powodowie ponieśli wydatki na naprawę budynku w wysokości ustalonej przez Sąd I instancji oraz, że przysługuje im świadczenie z tytułu poniesienia kosztów uprzątnięcia budynku.

Pozwany podnosił, że przyjmując nawet, że powodowie takie koszty ponieśli to zgodnie z § 41 ust. 13 zwrotowi podlega z tego tytułu kwota odpowiadająca 10% wartości szkody. Na koniec apelujący zarzucał, że w sposób nieuprawniony do wartości szkody doliczono kwotę 23 500 zł jako koszt wzmocnienia fundamentów budynku pomimo, że zgodnie z

umową do ustalenia wysokości świadczenia należało przyjąć dotychczasowe, wymiary, konstrukcję i materiały służące do wzniesienia budynku.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 6 grudnia 2012r. powodowie wnosili o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację pozwanego zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona.

Ponieważ prawidłowe zastosowanie prawa materialnego uwarunkowane jest od poczynienia prawidłowych ustaleń faktycznych, rozważania nad zasadnością zarzutów apelacji należało rozpocząć od odniesienia się do zarzutu naruszenia prawa procesowego.

Rozstrzygnięcie sporu pomiędzy stronami wymagało skorzystania z wiadomości specjalnych, co nie uszło uwagi Sądu I instancji. Przeprowadzając dowód z opinii biegłego Sąd Okręgowy w zleceniu opracowania opinii prawidłowo określił przedmiot opinii wskazując, że zadaniem biegłego będzie określenie zakresu szkody i wyliczenie jej wysokości metodą kosztorysową. Sąd Okręgowy wskazał cenniki jakie zgodnie z umową zawartą przez strony stanowić powinny podstawę do obliczenia wysokości szkody.

Biegły z zakresu rolnictwa i szacowanie nieruchomości B. S. opiniując w niniejszej sprawie (k. 144 – 152) nie zastosował się do treści zlecenia, dokonując ustalenia wysokości szkody w oparciu o cenniki, które ze względu na treść łączącej strony umowy nie mogły być zastosowane. Trafnie zwrócił na to uwagę Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Opracowanie przez B. S. opinii niezgodnie z treścią zlecenia powinno skutkować pominięciem wniosków opinii przy dokonywaniu przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych. Tak się jednak nie stało, bowiem niektóre wnioski biegłego B. S. Sąd uwzględnił w ustaleniach faktycznych. Już z tego względu zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 278 § 1 k.p.c. należało ocenić jako uzasadniony. Naruszenia przepisów postępowania w tym zakresie należy upatrywać również w tym, że wadliwość opinii biegłego S. stanowiła podstawę do uwzględnienia przez Sąd wniosku o opracowanie opinii przez innego biegłego. Opinia biegłego z zakresu budownictwa ogólnego E. I. (k. 192 – 226) została oceniona przez Sąd pierwszej instancji jako dowód szczególnie doniosły dla poczynienia ustaleń faktycznych. Należy przypomnieć, że dowód z opinii biegłego podlega ocenie sądu na podstawie art. 233 § 1 k.p.c. tak jak inne dowody, z tym że, ocenę tę wyróżniają kryteria oceny pod względem zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Według oceny Sądu I instancji opinia E. I. (1) odpowiada wszystkim wymaganiom jakim powinna odpowiadać opinia biegłego. Jak wynika z wniosków końcowych opinii dochodzona przez powodów kwota 100 000 zł tylko w nieznacznym zakresie odpowiada zakresowi szkody pozostającej w związku przyczynowym z zalaniem budynku. Biegły zwrócił uwagę, że szkody wynikające z osiadania ścian i ich uszkodzeń w przeważającej części są skutkiem nieprawidłowości popełnionych w czasie wznoszenia budynku, zwłaszcza na pominięciu wykonania istotnych elementów konstrukcyjnych budynku takich jak żelbetonowej ławy fundamentowej, wieńca konstrukcyjnego.

W ocenie biegłego szacunkowa wartość szkód pozostających w związku przyczynowym z zalaniem budynku to kwota 9 834 zł.

Sąd Okręgowy czyniąc w sprawie ustalenia faktyczne popadł w sprzeczność z wnioskami zawartymi w cytowanej opinii. Opierając się częściowo o wnioski zawarte w opinii B. S. oraz o doświadczenie życiowe Sąd Okręgowy ustalił odmienny niż w opinii E. I. (1) zakres rzeczowy i wysokość szkody jaką ponieśli powodowie, ustalając również wbrew wnioskom opinii, że ze zdarzeniem ubezpieczeniowym za którego skutki przyjął na siebie pozwany, pozostają w normalnym związku przyczynowym koszty projektu, wzmocnienia fundamentów.

Z istoty i celu dowodu z opinii biegłego wynika, że jeżeli rozstrzygnięcie sprawy wymaga wiadomości specjalnych, dowód z opinii biegłego jest koniecznością. W takim przypadku sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią

biegłego jeżeli jest ona prawidłowa i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym. Polemizując z wnioskami biegłego w sferze wymagającej wiadomości specjalnych, bez zasięgnięcia opinii innego biegłego lub w drodze uzupełnienia stanowiska biegłych, którzy wydali odmienne orzeczenie, Sąd narusza art. 278, 286 oraz art. 233 § 1 k.p.c. (vide wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 5 kwietnia 2012r. sygn. akt I ACa 263/12 LeX nr 1164678, wyrok SN z dnia 10 stycznia 2012r. sygn. akt I UK 235/11 LEX nr 898705, wyrok SN z dnia 7 lipca 2005 sygn. II UK 277/04 - OSNCP 2006/5-6/97).

Konsekwencją takiej oceny Sądu Apelacyjnego jest stwierdzenie, że na skutek naruszenia przepisów postępowania w zakresie art. 233 § 1 i 278 § 1 k.p.c. Sąd I instancji poczynił błędne ustalenia faktyczne, co miało bezpośredni wpływ na treść rozstrzygnięcia. Bowiern w wyniku oparcia rozstrzygnięcia o wadliwe podstawy faktyczne zaskarżony wyrok narusza również prawo materialne w zakresie wskazanym przez apelującego. W przyjętym przez obowiązujący kodeks postępowania cywilnego modelu apelacji pełnej postępowanie apelacyjne choć jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednak zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że sąd drugiej instancji ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. W konsekwencji może, a jeżeli je dostrzeże - powinien, naprawić wszystkie naruszenia prawa materialnego, niezależnie od tego, czy zostały wyknięte w apelacji, pod warunkiem, że mieszczą się w granicach zaskarżenia. zaś wynikający z brzmienia art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji powinien być rozumiany jako nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów (vide: wyroki S.N. z dnia 22 luty 2012 sygn. akt IV CSK 290/11 LEX nr 1136006, z dnia 20 maja 2011 sygn. II UK 346/10 LEX nr 898705). Rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny w oparciu o wnioski prawidłowo opracowanej opinii biegłego E. I. (1), prawidłowo ocenionej na podstawie art. 233 § 1 k.p.c. przez Sąd I instancji za opinię kompletną, wyczerpującą i opartą o prawidłowe założenia ustalił, że ze zdarzeniem ubezpieczeniowym z dnia 3 czerwca 2010r. pozostaje w związku przyczynowym szkoda w wysokości 9 834 zł jako koszt odbudowy pozostający w związku przyczynowym z zalaniem budynku, a nie jego wadami konstrukcyjnymi (k. 204 – 205) opinii biegłego E. I.. W takim stanie rzeczy powodowie zgodnie z § 41 ust. 13 ogólnych warunków ubezpieczenia (...) Rodzina wprowadzonych uchwałą Zarządu pozwanego zakładu ubezpieczeń z dnia 10 grudnia 2008r. nr (...) w związku z art. 824¹ § 1 k.c. uprawnieni byli do otrzymania świadczenia z zawartej umowy ubezpieczenia majątkowego we wskazanej wyżej wysokości. Biorąc pod uwagę wysokość świadczenia wypłaconego bezspornie na rzecz powodów, pozwany zobowiązany był do zapłaty kwoty 3019,92 zł, którą należało zasądzić na rzecz powodów na wskazanej wyżej podstawie oraz w związku z art. 805 § 2 punkt 2 k.c.

Konsekwencją uwzględnienia w całości apelacji pozwanego jest zmiany zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. obejmująca również rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Porównując zakres żądania którego uwzględnienia domagali się powodowie z zakresem żądania uwzględnionego w wyniku zmiany zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny ocenił, że powodowie ulegli co do swoich żądań w znacznej części, przewyższającej 90% dochodzone roszczenie. Dlatego rozstrzygając o kosztach procesu poniesionych przez strony przed Sądem I instancji należało zastosować zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy wynikającą z art. 100 zdanie drugie k.p.c. Pozwany poniósł koszty w zakresie wydatków na opinię biegłego finansowanych częściowo z zaliczek wpłaconych przez pozwanego w kwocie 950 zł oraz koszty związane z zastępstwem procesowym wykonywanym przez radcę prawnego w kwocie 3600 zł (§ 6 punkt 6 rozp. M.S. z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłaty za czynności radców prawnych /.../).

Dodatkowo z zasądzzonego na rzecz powodów roszczenia należało ściągnąć kwotę 584,70 zł, wydatkowaną tymczasowo przez Skarb Państwa tytułem wynagrodzenia biegłego, a to na podstawie art. 113 ust. 2 punkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Wynik postępowania apelacyjnego uzasadniał zasądzenie całości kosztów poniesionych przez pozwanego w związku z zaskarżeniem wyroku, na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 w związku z 108 § 1 k.p.c.).

Na zasądzoną na rzecz pozwanego kwotę składa się uiszczona przez pozwanego opłata od apelacji 1802 zł i wynagrodzenie radcy prawnego w wysokości 2700 zł (§ 12 ust.1 punkt 2 w związku z § 6 punkt 6 rozp. M.S. z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłaty za czynności radców prawnych /.../).

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.